

Ш. К. Мясоетов

Ваггабізм

ВАГГАБІЗМ – одна з релігійно-політичних течій в ісламі. Виникла наприкінці 18 ст. у Центр. Аравії. Названа за іменем засн.-богослова Мугаммеда ібн Абд аль-Ваггаба. Прихильники В. – ваггабіти (араби віддають перевагу ін. назві – салафіти) обстоюють єдинобожжя, не визнають посередників між Богом і людьми, що виключає культ святих, паломництво до мазарів (святинь). Ваггабіти прагнули повернутися до первіс. ісламу (відмова від розкоші, пісень, танців, від уживання вина й тютюну, використання чоток). Діючи під гаслами джихада та боротьби з багатобожжям, ваггабіти напали на центр шиїт. паломництва Кербелу (1801), руйнували святині Мекки (1803), Медіни (1804). В. закликав до об'єднання арабій. племен у боротьбі проти турец. панування. На поч. 19 ст. було створ. феод. державу саудидів, яка існувала до поч. 20 ст. (з перервами). Унаслідок воєн еміра Неджду Ібн-Сауда за об'єднання Аравії 1926 було створ. державу Хіджаз, Неджд і приєднані області, від 1932 – Саудів. Аравія, де В. було визнано держ. ідеологією, однак асоціювати її з ідеологією сучас. Саудів. Аравією не можна. Ідеї В. розповсюджувалися в Індії, Афганістані, Індонезії, деяких країнах Африки; у 1980–90-х рр. – на Пн. Кавказі та у Серед. Азії; тут В. є місц. різновидом фундаменталізму, за допомогою якого певні сили в Чечні і Дагестані прагнули відокремити свої республіки від РФ і створити «коридор», що з'єднає Кавказ із Каспієм та Азербайджаном. Появу В. на Пн. Кавказі спричинено посиленням ролі ісламу як компоненту громад. свідомості й способу життя, перетворенням його на істот. фактор набуття нац. ідентичності. Прояви В. наявні в Україні серед певної частини крим. татар, які солідаризуються з чечен. народом в його протидії рос. агресії.

Бібліографічний опис:

Ваггабізм / Ш. К. Мясоетов // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32821>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).